

## Κοινωνικές Ταυτότητες και Έμφυλη Βία (Ε)

### ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

#### (1) ΓΕΝΙΚΑ

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                         |                                      |                           |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------|---------------------------|
| <b>ΣΧΟΛΗ</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | Σχολή Οικονομικών και Πολιτικών Επιστημών                                               |                                      |                           |
| <b>ΤΜΗΜΑ</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | Τμήμα Κοινωνιολογίας                                                                    |                                      |                           |
| <b>ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | Προπτυχιακές σπουδές                                                                    |                                      |                           |
| <b>ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | 431053                                                                                  | <b>ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ</b>               | 7ο                        |
| <b>ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | Κοινωνικές Ταυτότητες και Έμφυλη Βία                                                    |                                      |                           |
| <b>ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ</b><br><i>σε περίπτωση που οι πιστωτικές μονάδες απονέμονται σε διακριτά μέρη του μαθήματος π.χ. Διαλέξεις, Εργαστηριακές Ασκήσεις κ.λπ. Αν οι πιστωτικές μονάδες απονέμονται ενιαία για το σύνολο του μαθήματος αναγράψτε τις εβδομαδιαίες ώρες διδασκαλίας και το σύνολο των πιστωτικών μονάδων</i> |                                                                                         | <b>ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ</b> | <b>ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ</b> |
| Διαλέξεις                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                         | 3                                    | 6                         |
| <b>ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ</b><br><br><i>γενικού υποβάθρου, ειδικού υποβάθρου, ειδίκευσης<br/><br/>γενικών γνώσεων, ανάπτυξης δεξιοτήτων</i>                                                                                                                                                                                                          | Ειδικού υποβάθρου                                                                       |                                      |                           |
| <b>ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | Χωρίς προαπαιτούμενο μάθημα                                                             |                                      |                           |
| <b>ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | Ελληνικά                                                                                |                                      |                           |
| <b>ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                              | Ναι                                                                                     |                                      |                           |
| <b>ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | <a href="https://eclass.uoa.gr/courses/SOC144">https://eclass.uoa.gr/courses/SOC144</a> |                                      |                           |

#### (2) ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

##### Μαθησιακά Αποτελέσματα

Περιγράφονται τα μαθησιακά αποτελέσματα του μαθήματος οι συγκεκριμένες γνώσεις, δεξιότητες και ικανότητες καταλλήλου επιπέδου που θα αποκτήσουν οι φοιτητές μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος.

Συμβουλευτείτε το Παράρτημα Α

- Περιγραφή του Επιπέδου των Μαθησιακών Αποτελεσμάτων για κάθε ένα κύκλο σπουδών σύμφωνα με το Πλαίσιο Προσόντων του Ευρωπαϊκού Χώρου Ανώτατης Εκπαίδευσης
- Περιγραφικοί Δείκτες Επιπέδων 6, 7 & 8 του Ευρωπαϊκού Πλαισίου Προσόντων Διά Βίου Μάθησης και το Παράρτημα Β
- Περιληπτικός Οδηγός συγγραφής Μαθησιακών Αποτελεσμάτων

Το μάθημα αποσκοπεί στην κατανόηση του ζητήματος της έμφυλης βίας και της συνάρθρωσής της με τις κοινωνικές ταυτότητες μέσα από τις παρακάτω θεματικές:

- Συγκρότηση κοινωνικών ταυτοτήτων μέσω φύλου και σεξουαλικότητας: Διαθεματική

συνάρθρωση με ηλικία, υγεία, φυλή, εθνότητα και κοινωνική τάξη

- Βασικές μορφές έμφυλης βίας σύμφωνα με την ελληνική νομοθεσία και τις σχετικές διεθνείς συμβάσεις: Σεξουαλική, σωματική, ψυχολογική και οικονομική
- Ειδικά ζητήματα έμφυλης βίας: Γυναικοκτονία, ενδοοικογενειακή βία, βιασμός, καταναγκαστική πορνεία, σεξουαλική κακοποίηση και εκδικητική πορνογραφία
- Δυσδιάκριτες και επίμαχες μορφές έμφυλης συμβολικής βίας: Συγκεκαλυμμένος, ανεπαίσθητος και καλοπροαίρετος σεξισμός, mansplaining, negging και gaslighting
- Ο αμφίθυμος σεξισμός των Glick και Fiske ως ερευνητικό εργαλείο για την ερμηνεία της έμφυλης βίας στις διαπροσωπικές σχέσεις: Εχθρικός και καλοπροαίρετος σεξισμός

Με το πέρας του μαθήματος αναμένεται ότι οι φοιτητές/τριες:

- θα αναγνωρίζουν μέσα από τη σύνδεση με το ζήτημα των ταυτοτήτων την πολυλογική μορφή του σύνθετου κοινωνικού προβλήματος της έμφυλης βίας,
- θα μπορούν να προσεγγίσουν, αλλά και να εντοπίσουν, τα επιμέρους επίμαχα θέματα της έμφυλης βίας με μεγαλύτερη κριτική ικανότητα και αναλυτική επάρκεια,
- θα μπορούν να συνδέσουν τις θεωρήσεις και τα ευρήματα της κοινωνιολογικής θεωρίας και έρευνας με τη σχετική δημόσια διαβούλευση και τη χάραξη δημόσιων πολιτικών,
- θα αναπαράγουν εντός της ακαδημαϊκής κοινότητας και της δημόσιας σφαίρας έναν δόκιμο επιστημονικό λόγο αναφορικά με θέματα που συνάπτονται με το πεδίο της έμφυλης βίας,
- θα συγγράψουν μια επιστημονικά προσανατολισμένη και δεοντολογικά ορθή ακαδημαϊκή εργασία, συνθέτοντας γνώσεις και αντιμετωπίζοντας κριτικά τις επιμέρους διαστάσεις του πεδίου.

#### Γενικές Ικανότητες

Λαμβάνοντας υπόψη τις γενικές ικανότητες που πρέπει να έχει αποκτήσει ο πτυχιούχος (όπως αυτές αναγράφονται στο Παράρτημα Διπλώματος και παρατίθενται ακολούθως) σε ποια / ποιες από αυτές αποσκοπεί το μάθημα;

Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών

Σχεδιασμός και διαχείριση έργων

Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα

Προσαρμογή σε νέες καταστάσεις

Σεβασμός στο φυσικό περιβάλλον

Λήψη αποφάσεων

Επίδειξη κοινωνικής, επαγγελματικής και ηθικής υπευθυνότητας και ευαισθησίας σε θέματα φύλου

Αυτόνομη εργασία

Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής

Ομαδική εργασία

Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης

Εργασία σε διεθνές περιβάλλον

.....

Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον

Άλλες...

Παράγωγή νέων ερευνητικών ιδεών

.....

- Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών
- Προσαρμογή σε νέες καταστάσεις
- Αυτόνομη εργασία
- Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον
- Παράγωγή νέων ερευνητικών ιδεών
- Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα
- Επίδειξη κοινωνικής, επαγγελματικής και ηθικής υπευθυνότητας και ευαισθησίας σε θέματα

φύλου

- Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής
- Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης

### (3) ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Το μάθημα εστιάζει στο πώς οι εξουσιαστικές διαστάσεις στις έμφυλες αλληλεπιδράσεις και οι κυρίαρχες ιδεολογικές προκείμενες αναφορικά με το φύλο και τη σεξουαλικότητα συνδέονται με την έμφυλη βία. Πιο αναλυτικά, η ανάδειξη και ερμηνεία του κοινωνικού προβλήματος της έμφυλης βίας προσεγγίζεται σε σχέση με την πολυδιάσταση συγκρότηση κοινωνικών ταυτοτήτων μέσω φύλου και σεξουαλικότητας, καθώς και τη διαθεματική συνάρθρωσή τους με την ηλικία, την υγεία, τη φυλή, την εθνότητα και την κοινωνική τάξη. Μέσω περιγραφών και ταξινομήσεων των μορφών της έμφυλης βίας επιχειρείται η χαρτογράφηση όλων των επιμέρους εκφάνσεων και εκδηλώσεων της βίας που συνδέεται με την έμφυλη και σεξουαλική ταυτότητα ενός ατόμου. Στο πλαίσιο του μαθήματος γίνεται μια εκτενή σταχυολόγηση και κατά περίπτωση ανάλυση τόσο των διάφορων έκδηλων μορφών έμφυλης βίας, όπως για παράδειγμα η γυναικοκτονία, ο βιασμός, η ενδοοικογενιακή βία και η σεξουαλική παρενόχληση, αλλά και των αντιστοιχών λανθανουσών ή συμβολικών μορφών βίας, όπως για παράδειγμα οι ανεπαίσθητες μορφές σεξισμού και οι επιτηδευμένες στρατηγικές χειριστικής καταπίεσης και χειραγώγησης μέσω του λόγου. Τέλος, μέσω της εκτενέστατης ερευνητικής βιβλιογραφίας με βάση τον αμφίθυμο σεξισμό των Glick και Fiske, προκρίνεται το εν λόγω θεωρητικό σχήμα ως το πλέον δόκιμο εννοιολογικό εργαλείο για την ερμηνεία της έμφυλης βίας στις ετεροφυλικές διαπροσωπικές σχέσεις.

### (4) ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                 |                                 |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------|
| <b>ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ</b><br><i>Πρόσωπο με πρόσωπο, Εξ αποστάσεως εκπαίδευση κ.λπ.</i>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | Πρόσωπο με πρόσωπο                                                                              |                                 |
| <b>ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ</b><br><i>Χρήση Τ.Π.Ε. στη Διδασκαλία, στην Εργαστηριακή Εκπαίδευση, στην Επικοινωνία με τους φοιτητές</i>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | Χρήση της πλατφόρμας η-Τάξη ΕΚΠΑ (e-class) και της ασύγχρονης ηλεκτρονικής επικοινωνίας (email) |                                 |
| <b>ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ</b><br><i>Περιγράφονται αναλυτικά ο τρόπος και μέθοδοι διδασκαλίας.</i><br><br><i>Διαλέξεις, Σεμινάρια, Εργαστηριακή Άσκηση, Άσκηση Πεδίου, Μελέτη &amp; ανάλυση βιβλιογραφίας, Φροντιστήριο, Πρακτική (Τοποθέτηση), Κλινική Άσκηση, Καλλιτεχνικό Εργαστήριο, Διαδραστική διδασκαλία, Εκπαιδευτικές επισκέψεις, Εκπόνηση μελέτης (project), Συγγραφή εργασίας / εργασιών, Καλλιτεχνική δημιουργία, κ.λπ.</i><br><br><i>Αναγράφονται οι ώρες μελέτης του φοιτητή για κάθε μαθησιακή δραστηριότητα καθώς και οι ώρες μη καθοδηγούμενης μελέτης σύμφωνα με τις αρχές του ECTS.</i> | <b>Δραστηριότητα</b>                                                                            | <b>Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου</b> |
|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         | Διαλέξεις                                                                                       | 39                              |
|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         | Προετοιμασία κειμένου και ανάλυση βιβλιογραφίας                                                 | 80                              |
|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         | Αυτοτελής μελέτη                                                                                | 28                              |
|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         | Εξέταση                                                                                         | 3                               |
|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                 |                                 |
|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                 |                                 |
|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                 |                                 |
|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         | Σύνολο Μαθήματος                                                                                | 150                             |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p><b>ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ</b></p> <p><i>Περιγραφή της διαδικασίας αξιολόγησης</i></p> <p><i>Γλώσσα Αξιολόγησης, Μέθοδοι αξιολόγησης, Διαμορφωτική ή Συμπερασματική, Δοκιμασία Πολλαπλής Επιλογής, Ερωτήσεις Σύντομης Απάντησης, Ερωτήσεις Ανάπτυξης Δοκιμίων, Επίλυση Προβλημάτων, Γραπτή Εργασία, Έκθεση / Αναφορά, Προφορική Εξέταση, Δημόσια Παρουσίαση, Εργαστηριακή Εργασία, Κλινική Εξέταση Ασθενούς, Καλλιτεχνική Ερμηνεία, Άλλη / Άλλες</i></p> <p><i>Αναφέρονται ρητά προσδιορισμένα κριτήρια αξιολόγησης και εάν και που είναι προσβάσιμα από τους φοιτητές.</i></p> | <p>Η αξιολόγηση των φοιτητριών/ών γίνεται στην ελληνική γλώσσα. Το μάθημα προβλέπει την εκπόνηση ατομικής γραπτής εργασίας, η έκταση της οποίας είναι 2.000-3.000 λέξεις. Ο τελικός βαθμός απονέμεται μετά τη συμμετοχή σε γραπτές εξετάσεις με θέματα ανάπτυξης στο τέλος του εξαμήνου. Το μάθημα αξιολογείται από την ατομική γραπτή εργασία, τη συμμετοχή στις εξετάσεις και την ενεργή συμμετοχή στο μάθημα.</p> |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

## (5) ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ-ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

### - Προτεινόμενη Βιβλιογραφία:

Βαΐου, Ντίνα, Γεωργία Πετράκη και Μαρία Στρατηγάκη (επιμ.) (2021). *Έμφυλη Βία – Βία κατά των Γυναικών*. Αθήνα: Αλεξάνδρεια.

Λιότζης, Βαγγέλης (2024). *Σεξισμός: Προσεγγίζοντας την Επίμαχη Αμφιθυμία*. 2η επαυξημένη έκδοση. Αθήνα: Futura.

Μελέτη, Βασιλική Π. (2024). *Έμφυλη Βία: Από τη Ρητορική στη Βίαιη Πράξη*. Αθήνα: Παπαζήση.

Χατζηφωτίου, Σεβαστή (2021). *Κοινωνική Εργασία και Ενδοοικογενειακή Βία*. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Τζιόλα.

Χολέβα, Μαρία-Κωνσταντίνα και Αλέξανδρος-Σταμάτιος Αντωνίου (2025). *Ζητήματα Ηθικής και Δεοντολογίας για την Έμφυλη Βία κατά των Γυναικών: Πολυδιάστατες Προσεγγίσεις και Ηθικές Προκλήσεις*. Αθήνα: Gutenberg.

### - Συναφή ελληνόγλωσσα επιστημονικά περιοδικά:

Επιθεώρηση Κοινωνικών Ερευνών, Επιθεώρηση Συμβουλευτικής-Προσανατολισμού, Κοινωνική Πολιτική, Φεμινιστικά, Ψυχολογία